

Bijlage Toelichting uitvoering RES-moties februari 2022

Dit document bevat per motie een nadere toelichting; deze is aanvullend op de Bijlage Uitvoering RES-moties bij het Uitvoeringsprogramma RES. Dit conform toezegging in de Commissie Ruimte, Wonen en Klimaat op 7 februari 2022.

Op hoofdlijnen zijn deze moties te verdelen over de volgende thema's: bescherming bovenregionale waarden, ruimtelijke samenhang en meervoudig ruimtegebruik; zorgvuldige afstemming met buurgemeenten; energietransitie en biodiversiteit; (financiële)participatie en communicatie en gezondheid en veiligheid van windenergie. We houden deze inhoudelijke indeling hieronder aan voor het overzicht.

Over de voortgang van de afspraken uit het Uitvoeringsprogramma en de initiatieven die mede door een motie tot stand zijn gekomen worden uw Staten bij de jaarlijkse voorjaarsmonitoring van het Uitvoeringsprogramma geïnformeerd (zie hoofdstuk 6 uit het Uitvoeringsprogramma). De eerste monitoring staat gepland voor mei 2022.

<i>Motie</i>	<i>Dictum PS</i>	<i>Uitvoering (per motie)</i>
Bescherming bovenregionale waarden, ruimtelijke samenhang en meervoudig ruimtegebruik		
M126-2020 05-10-2020	In de uitwerking van de RES 1.0 een stevigere regierol te kiezen ter bescherming van de bovenregionale waarden; Zorg dat de RES beter bijdraagt aan de versterking van de ruimtelijke kwaliteit van het landschap van Noord-Holland Bekijk in welke mate clustering van zoekgebieden kan plaatsvinden. Maak in de uitwerking van de RES een koppeling met andere provinciale opgaven en de geschiktheid van het energienetwerk.	Zowel in de fase tot de RES 1.0 als nu bij de uitvoering van de RES zetten we ons in om bovenregionale waarden te beschermen en versterken. Deze bescherming krijgt enerzijds vorm door middel van de borging van de beschermingsregimes in onze provinciale Omgevingsverordening en anderzijds door een regierol te vervullen in een aantal gemeentegrens overstijgende zoekgebieden of structuren. De regierol die daarbij nodig is verschilt per gebied. Vanuit deze rol kijken we ook waar clustering van zoekgebieden mogelijk is om de ruimtelijke kwaliteit en samenhang een kwalitatieve impuls te geven. We zijn in samenwerking met gemeenten, provincies en stakeholders trajecten gestart, zoals de A7, Diemerscheg, Wieringerhoek (IJsselmeergebied), het Groene Hart en de A9-zone. Afstemming met de netbeheerder vindt bij deze trajecten plaats. Om de ruimtelijke samenhang en kwaliteit een extra boost te geven start in maart 2022 de ondersteuningsregeling ruimtelijke samenhang. Deze ondersteunt gemeenten met capaciteit en expertise voor een eerste gebiedsgerichte ruimtelijke uitwerkingsslag voor (clusters van) zoekgebieden. Bovenregionale waarden en andere kwalitatieve RES-uitgangspunten zijn hierin een belangrijk uitgangspunt. Bij de selectie en uitvoering van de trajecten zijn we nauw betrokken. Om koppeling met andere opgaven en meervoudig ruimtegebruik te stimuleren start in maart 2022 de stimuleringsregeling meervoudig ruimtegebruik gericht op initiatiefnemers. Hierin wordt speciale aandacht besteed aan koppelkansen met leefbaarheid-, biodiversiteit-, stikstof- en wateropgaven bij de concretisering van plannen voor zonneparken en/of windmolens. Ook hier zijn wij nauw betrokken bij selectie en uitvoering van de trajecten.

		Ook in het door de colleges van B&W vastgestelde Uitvoeringsprogramma RES 1.0 is de regierol van de provincie geborgd. Onder hoofdstuk 2.4 Activiteiten: Uitwerking zoekgebieden is afgesproken dat de provincie vanuit haar rol als hoeder van de bovenregionale landschappelijke/ruimtelijke samenhang een regierol heeft bij zoekgebieden die in een landschappelijk gebied liggen of langs bovenregionale structuren. De regie rol van de provincie verschilt per casus en is afhankelijk van de inhoudelijke problematiek. Verder hebben wij de kwalitatieve randvoorwaarden bij de uitvoering van de zoekgebieden geborgd in het Uitvoeringsprogramma. Het betreft hier onder andere ruimtelijke samenhang en koppelkansen. Zie hoofdstuk 2.1.
M143-2020 05-10-2020	PS verzoeken het college van GS: - Om in samenspraak met andere RES-partners, zoals gemeenten en programmaorganisatie, in goed overleg te treden met de provincie Utrecht en andere partners van de RES-regio U-16 over het 'Geingebied' - De huidige erfgoedstatus en belangrijke publieke functies van het gebied als belang in te brengen in de verdere concretisering van de zoekgebieden in het 'Geingebied'.	Onder zoekgebied Geingebied verstaan wij de landelijke driehoek tussen Amsterdam Zuidoost, het spoor en het Amsterdam-Rijnkanaal. Het landelijke deel ligt grotendeels in de gemeente de Ronde Venen (provincie Utrecht). In het Geingebied is – mede naar aanleiding van de zorgen van inwoners en de betreffende motie van PS de afgelopen periode regelmatig ambtelijk en bestuurlijk overleg gevoerd met de provincie Utrecht en andere relevante RES-partners (gemeente Amsterdam, Ouder-Amstel, Ronde Venen). Daarbij gaat het over afstemming van uitwerking zoekgebieden, participatie en communicatie. Hierbij brengen we ook het belang van de UNESCO-erfgoedstatus en het belang van het gebied voor recreatie in. Voor Unesco –erfgoedstatus is inmiddels het afwegingskader energietransitie Hollandse Waterlinie beschikbaar, wat duidelijk maakt of en onder welke voorwaarden wind en zon in het Geingebied mogelijk zijn. De gemeenten Ronde Venen en Amsterdam spreken elkaar regelmatig over de ontwikkelingen van energietransitie aan weerszijden van de gemeente en provincie grens. Beide spreken van een goede samenwerking. De Ronde Venen onderzoekt of er zonnepanelen kunnen worden geplaatst, van windturbines is voor dit moment afgezien. De gemeente Amsterdam heeft aangrenzend aan het Geingebied één zoeklocatie voor wind, het Waterleidingenterrein (RES-viewer,5b). De gemeente betreft deze in de plan MER voor alle windzoekgebieden, tot die tijd is er geen projectontwikkeling. Iets verder gelegen (achter Abcoude) zijn nog windzoeklocaties bij knooppunt A2-A9. Deze gaan ook mee in plan MER Amsterdam; mogelijk doet Ouder-Amstel hieraan mee voor het deel dat op haar grondgebied ligt. Zie verder toelichting bij motie 127. Mede naar aanleiding van de signalen van omwonenden zullen wij in maart/april 2022 opnieuw ambtelijk en zo nodig bestuurlijk overleg initiëren. Het gezamenlijk informeren en betrekken van inwoners in het Geingebied staat hierbij op de agenda.

Zorgvuldige afstemming buurgemeenten

[M127-2021](#)
05-07-2021

PS dragen het College van Gedeputeerde Staten op • om, voor het geval dat gemeenten hun verschillen van mening niet bilateraal kunnen oplossen, vanuit de provinciale regiefunctie de Noord-Hollandse gemeenten gezamenlijke uitgangspunten op te laten stellen als onderling afsprakenkader hoe om te gaan met de planning van eventuele windturbines nabij gemeentegrenzen • om zich in te spannen om, indien deze situatie zich aan de provinciegrenzen mocht voordoen, met de aangrenzende gemeenten in onze buurprovincies over en weer tot vergelijkbare afspraken te komen • om tijdig vóór de behandeling van de Omgevingsverordening 2022 in de commissie RWK, de resultaten aan Provinciale Staten te rapporteren.

In het door alle colleges vastgestelde Uitvoeringsprogramma RES 1.0 is geborgd dat buurgemeenten/buurprovincies gezamenlijke uitgangspunten opstellen over planning van wind- en zonzoekegebieden. Voor zoekgebieden die grenzen aan andere provincies geldt dat samen met relevante overheidspartijen en netbeheerder(s) wordt gewerkt aan gedeelde uitgangspunten voor duurzame energieopwekking. De timing hiervan verschilt per gebied, maar alle uitgangspunten zijn vastgesteld vóór afronding van de RES 2.0 (juli 2023). Voor zoekgebieden die direct aan een andere gemeente grenzen of nabij een gemeentegrens liggen zijn ook afspraken in het Uitvoeringsprogramma geborgd. Zo moeten gemeenten elkaar raadplegen over tijdslijnen, het participatieproces, de communicatie, het afwegingskader dat zij hanteren en de wijze waarop zij het zoekgebied wensen vast te leggen. Ook is vastgelegd dat gemeenten gelegenheid bieden aan belanghebbenden uit de aangrenzende gemeente om te participeren. Ook de provincie is daarbij betrokken. We zien dat deze afspraken in het Uitvoeringsprogramma ook in de praktijk al werken. In een aantal deelregio's waaronder Alkmaar maakt men een gezamenlijk plan van aanpak voor de uitwerking van zoekgebieden waar ook afstemming met buurgemeenten onderdeel van is. Een ander voorbeeld is Zaanstad dat onlangs een gezamenlijk traject met de provincie en buurgemeenten is gestart over windzoekgebieden. Ook daar dus afstemming met buurgemeenten over gezamenlijke uitgangspunten. Nog een voorbeeld is de gemeente Schagen, die bij een participatiebijeenkomst voor de RES-zoekgebieden ook in gesprek ging met de inwoners van aangrenzende gemeente Dijk en Waard.

Als provincie nemen we waar nodig regie op verschillende manieren; hieronder een paar voorbeelden;

Noorder IJ-plas

Op verzoek van de gemeenten Zaanstad, Landsmeer en Oostzaan hebben wij het initiatief genomen voor ambtelijk/bestuurlijk overleg. Aanleiding is de onvrede bij deze gemeenten over zoekgebied windturbines Noorder IJ-plas (en langs de A10-noord) die de woningbouwopgaven in de gemeenten in de weg kan staan en de manier waarop Amsterdam daarover (onvoldoende) communiceert. In een bestuurlijk overleg op 10-12-2021 met gedeputeerde Stigter en de wethouders van Zaanstad, Landsmeer en Oostzaan is deze onvrede besproken en afgesproken een vervolgoverleg te houden met Amsterdam erbij in maart 2022. Ter voorbereiding bekijken we samen met de gemeenten wat – naast faciliteren van dit overleg – goede vervolgstappen zijn die perspectief bieden op betere samenwerking. Een van de opties is het uitwerken van een meer integrale ontwerp-opgave/gebiedsvisie, waarin de eventuele plaatsing van windturbines in een bredere context (woningbouw, bedrijventerreinen NZKG) wordt geplaatst, aansluitend op de NOVI voor de NZKG.

Holendrecht (A2-A9)

In Ouder-Amstel is een initiatiefnemer in het zoekgebied bij het knooppunt Holendrecht een verkennend onderzoek aan het doen of het mogelijk is windmolens te plaatsen. In dit traject trekken gemeente Amsterdam en Ouder-Amstel samen op omdat beide zoekgebieden grenzen aan elkaar en de

		initiatiefnemer beide zoekgebieden beschouwt. Om de processen met elkaar te stroomlijnen zitten wij als provincie nu – op verzoek van de gemeenten - aan tafel om de gesprekken te faciliteren; later in het proces zullen we ook een toetsende rol nemen waar het de beschermingsregimes betreft. Voorbeelden van provinciegrensoverschrijdende casussen zijn Geingebied,(zie betreffende motie), Groene Hart, IJsselmeer (zie motie 121)
M121-2021 05-07-2021	PS dragen GS op: voor de verdere uitwerking van de RES gemeente- en provinciegrensoverschrijdende teams samen te stellen (zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau), die gezamenlijk werken aan de plannen voor samenhangende gebieden die onder meerdere gemeenten en/of provincies vallen;	In het Uitvoeringsprogramma RES 1.0 is geborgd gemeente- en provinciegrensoverschrijdende zoekgebieden gezamenlijk worden uitgewerkt door (buur)gemeenten en provincie. In de praktijk zitten we met gemeenten vanaf de start van het RES-proces aan tafel bij de uitwerking van (clusters van) zoekgebieden in gezamenlijke teams. Een aantal voorbeelden daarvan staan bij de toelichting op motie 127. Ook bij het Groene Hart werken we samen met de betreffende provincies, Rijk en vertegenwoordiging van waterschappen en gemeenten aan een lange termijn energieperspectief voor 2050. Wat een handelingsperspectief moet bieden voor de korte termijn en dus input vormt voor de RES 2.0. Voor het zoekgebied in het IJsselmeer (zonneatollen Wieringerhoek) is een gezamenlijk team aangesteld en vindt er geregeld bestuurlijk overleg plaats. Dit overleg vindt ook plaats met de andere provincies aan het IJsselmeer in een werkgroep duurzame energie vanuit het Bestuurlijk platform IJsselmeergebied. Ook de nieuwe regeling ruimtelijke samenhang die in maart start is erop gericht om een gezamenlijke gebiedsgerichte gemeente- en/of provinciegrens overstijgende ruimtelijke uitwerkingsslag voor (clusters van) zoekgebieden te maken.
M104-2021 05-07-2021	PS roepen het college van Gedeputeerde Staten op: - in het vervolgtraject van de RES een meer initiërende rol te nemen daar waar een zorgvuldige afweging in het geding komt.	Ten opzichte van het proces richting de RES 1.0 hebben we een meer initiërende rol aangenomen daar waar zorgvuldige afweging in het geding komt. In een aantal samenhangende zoekgebieden komt de initiërende rol van de provincie nadrukkelijk naar voren. Zie bij motie 121 bijvoorbeeld de A7, A9, het Geingebied, het Groene Hart en Wieringerhoek (IJsselmeergebied). Een ander voorbeeld is de Diemerscheg. Op ons initiatief vindt er ambtelijk en bestuurlijk overleg “RES Diemerscheg” plaats met de Diemerscheggemeenten (Amsterdam, Diemen, Weesp en Gooise Meren). In een bestuurlijk overleg in september 2021 is door de provincie toegezegd open te staan voor verdere uitwerking van deze zoekgebieden (ondanks de overlap met de beschermingsregimes) MITS dit passend is te maken binnen de regelgeving van de NNN en BPL. Om hier iets gefundeerd over te kunnen zeggen is ecologisch onderzoek uitgevoerd nodig. Wanneer wij ons ook inhoudelijk kunnen vinden in de conclusies uit de ecologische toets en dus ook perspectief zien in een verdere uitwerking van de RES-zoekgebieden in de Diemerscheg gaan we samen met de gemeenten een vervolg proces uitstippelen waarmee we de zoekgebieden ook vanuit een ruimtelijk spoor verder gaan concretiseren.

		Verder zijn ook in het Uitvoeringsprogramma RES afspraken gemaakt over de inrichting van proces- en financiële participatie bij de concretisering van gemeentegrens-nabije en gemeentegrens-overstijgende zoekgebieden. In de praktijk ondersteunen wij waar nodig door middel van de nieuwe regeling procesparticipatie. Vanuit onze provinciale rol monitoren we ook overige ontwikkelingen zoals de uitbreiding van bedrijventerreinen en de woningbouw. We houden zorgvuldig in de gaten waar opgaven overlappen en gaan hierover het gesprek aan met de gemeenten.
M106-2021 05-07-2021	PS roepen het college van Gedeputeerde Staten op: - in het vervolgtraject van de RES terughoudend te zijn in de uitwerking van zoekgebieden voor de opwekking van windenergie in het IJmeer	De uitwerking van windenergie in het zoekgebied IJmeer is in eerste instantie in handen van de gemeente Amsterdam. Momenteel wordt door gemeente Amsterdam gewerkt aan een afwegingskader én handreiking voor participatie, sturing en samenwerking op het gebied van windenergie. Het IJmeer is hierbij één van de zoekgebieden. In het IJmeer is het beschermingsregime Natura2000 vigerend. Dit gebied is door middel van de Europese vogelrichtlijn en habitatrichtlijn door de minister aangewezen. Om eventuele activiteiten in dit gebied mogelijk te maken zal er een uitgebreide procedure doorlopen moeten worden. Hierbij zullen er dwingende redenen van groot openbaar belang aangetoond moeten worden en aangegeven moeten worden dat er geen alternatieve mogelijkheden zijn. Daarnaast moeten alle eventuele negatieve effecten op de natuurwaarden gecompenseerd worden. De provincie brengt – mede op uitnodiging van de gemeente- deze inhoudelijke kennis in over de beschermingsregimes waaronder Natura 2000, maar ook NNN, BPL, Unesco via een expertgroep Natuur die Amsterdam adviseert. De adviezen van de expertgroepen zullen als input worden gebruikt voor de plan-MER en project-MER die Amsterdam voornemens is te doen. Ook hierin zullen de waarden van het IJmeer in beeld gebracht worden en meegenomen worden in de integrale afweging.
M108-2021 05-07-2021	PS verzoekt het college: - gesprekken te organiseren met en tussen buurgemeenten die zorgen uiten over gebrekkige afstemming ten aanzien van de plaatsing van windturbines; - te onderzoeken waar de knelpunten zitten en mogelijke oplossingen aandragen; - en daarover terug te rapporteren aan Provinciale Staten.	Noorder IJplas maar ook het Geingebied zijn goede voorbeelden waar wij ambtelijk en bestuurlijk gesprekken organiseren met en tussen buurgemeenten met als doel te komen tot afstemming en concrete afspraken met betrekking tot planning, participatie, communicatie. Zie voor een toelichting op deze gebieden motie 127 en motie 143.
M24-2021 08-03-2021	Om bij de gemeenten erop aan te dringen om, in het kader van de mogelijke plaatsing van windturbines, óók de meningen van de bewoners te peilen die wonen aan de aangrenzende buurgemeenten van de zoekgebieden. Daarbij ook te wijzen op het belang van een goede afstemming tussen buurgemeenten.	In de Algemene wet bestuur is onder afdeling 3.4 is aangegeven dat “De voor een of meer belanghebbenden nadelige gevolgen van een besluit mogen niet onevenredig zijn in verhouding tot de met het besluit te dienen doelen.” Om dit te kunnen besluiten dienen de nadelige gevolgen in beeld gebracht te worden en deze houden niet op bij gemeentegrenzen. In artikel 3.1.1 van het Besluit ruimtelijke ordening is vastgelegd dat voor bestemmingsplannen het voorontwerp overlegd moet worden met de besturen van betrokken gemeenten en waterschappen en met die diensten van provincie en Rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen welke in het plan in het geding zijn. Dit is nog voordat het plan ter inzage gaat zodat deze partijen inbreng kunnen geven vooraf.

		Hieronder vallen ook wind- en zonparken. Dit geldt ook voor Uitgebreide omgevingsvergunningen maar dan op basis van artikel 5.20 van het Besluit omgevingsrecht. In het Uitvoeringsprogramma RES staan aanvullend afspraken opgenomen die gemeenten met aangrenzende zoekgebieden maken met hun omgeving. Zo zal de gemeente die in de lead is voor een zoekgebied met de aangrenzende gemeenten en provincie afstemmen over het participatieproces en de tijdslijn van het project. Ook informeert de gemeente over het afwegingskader dat zij gaan hanteren. Een afspraak is dat zij aan belanghebbenden uit aangrenzende gemeenten de gelegenheid bieden om mee te participeren. Ook wordt over de communicatie afspraken gemaakt. Momenteel worden de eerste gesprekken opgestart voor de nadere uitwerking van zoekgebieden. De wijze van participatie en communicatie onderling en het betrekken van de bewoners is een aandachtspunt en de provincie denkt en kijkt mee met het opstellen van een participatie- en communicatieplan.
Energietransitie en biodiversiteit		
M125-2020 05-10-2020	De energietransitie waar mogelijk aan opgaven voor biodiversiteitsherstel- en versterking te koppelen en dat ook te doen in het vervolgtraject van de RES;	Voor alle zoekgebieden geldt dat er voldoende aandacht moet zijn voor de effecten van zonneparken en windmolens op biodiversiteit en bodemkwaliteit. Daartoe zijn in de RES 1.0 en het Uitvoeringsprogramma RES in hoofdstuk 2.1 de kwalitatieve uitgangspunten opgenomen: bij ieder project wordt gestreefd naar toegevoegde waarde voor landschap en natuur (uitgangspunt 3) en worden koppelkansen verkend (uitgangspunt 4). - Beleidsmatig is het belang van het zoeken naar koppeling met andere opgaven zoals biodiversiteitsopgaven geland in onze Kwaliteitsimpuls zonneparken en in onze Ruimtelijke handreiking Wind op Land, als onderdeel van de partiële herziening OVNH2020. Bij de ruimtelijke onderbouwing van plannen dient rekening gehouden te worden met de ontwikkelprincipes uit deze documenten. - Procesmatig brengen wij het belang van koppeling met andere opgaven zoals biodiversiteit in vanuit onze adviserende rol als RES partner, maar bijvoorbeeld ook via de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO). - Daarnaast start in maart 2022 een stimuleringsregeling meervoudig ruimtegebruik, gericht op het stimuleren van koppelkansen met leefbaarheid, biodiversiteit, stikstof en wateropgaven bij de concretisering van plannen voor zonneparken en/of windmolens. - Om kennis op dit gebied te blijven vergroten, participeren we als provincie in het traject Natuur inclusieve Energietransitie voor Wind en Hoogspanning Op Land (NIEWHOL). Het doel van dit traject is om te komen tot afspraken waarmee zowel wordt gezorgd voor de doorgang van de ontwikkeling van windparken en hoogspanningsverbindingen op land, als voor een vermindering van de negatieve effecten ervan op de instandhouding van kwetsbare vogels en vleermuizen. Deze afspraken op hoofdlijnen zullen in de komende periode nader worden

		uitgewerkt tot een akkoord. Het totaalpakket aan gemaakte afspraken wordt vervat in een akkoord en een juridisch kader. - Met betrekking tot natuur inclusieve zonneparken is inmiddels gestart met een nationaal onderzoek Ecocertified Solar Parks. Het doel van dit onderzoek is om te komen tot meer wetenschappelijk onderbouwde richtlijnen voor de ecologische inrichting en beheer van zonneparken. De WUR is penvoerder van dit onderzoek, waarbij circa 25 zonneparken in het land gedurende een periode van vier jaar worden gemonitord. Als provincie co-financieren we het onderzoek, samen met 7 andere provincies en het rijk.
M105-2021 05-07-2021	PS verzoeken het college van Gedeputeerde Staten: • de effecten op mens en dier te onderzoeken van maatregelen om vogelslachtoffers door windmolens zoveel mogelijk te voorkomen, zoals bijvoorbeeld het geheel of gedeeltelijk zwart maken van een wiek of het installeren van een radarsysteem • te onderzoeken hoe dit soort maatregelen door de provincie gestimuleerd of afgedwongen kunnen worden; • daarover verslag te doen aan PS;	- Voor alle zoekgebieden geldt dat er voldoende aandacht moet zijn voor de effecten van zonneparken en windmolens op biodiversiteit. Daartoe zijn in het Uitvoeringsprogramma in hoofdstuk 2.1 de kwalitatieve uitgangspunten uit de RES 1.0 wederom bekrachtigd: bij ieder project wordt gestreefd naar toegevoegde waarde voor landschap en natuur (uitgangspunt 3) en worden koppelkansen verkend (uitgangspunt 4). - Beleidsmatig is het belang van het zoeken naar koppeling met andere opgaven zoals biodiversiteitsopgaven geland in de Kwaliteitsimpuls Zonneparken en in de Ruimtelijke handreiking Wind op Land, als onderdeel van de partiële herziening OVNH2020. Bij de ruimtelijke onderbouwing van plannen dient rekening gehouden te worden met de ontwikkelprincipes uit deze documenten. - We participeren in IPO-verband in het onderzoek 'Zwarte wiek' wat in de Eemshaven gehouden wordt naar het toepassen van een zwarte wiek om vogelslachtoffers te verminderen. In de Eemshaven wordt ook met een radarsysteem geëxperimenteerd. Dit onderzoek heeft een doorlooptijd van 3 jaar. Tussentijdse resultaten zullen met u gedeeld worden. - Om kennis op dit gebied te blijven vergroten, participeren we als provincie in het traject Natuurinclusieve Energietransitie voor Wind en Hoogspanning Op Land (NIEWHOL). Het doel van dit traject is om te komen tot afspraken waarmee zowel wordt gezorgd voor de doorgang van de ontwikkeling van windparken en hoogspanningsverbindingen op land, als voor een vermindering van de negatieve effecten ervan op de staat van instandhouding van kwetsbare vogels en vleermuizen. Deze afspraken op hoofdlijnen zullen in de komende periode nader worden uitgewerkt tot een akkoord. Het totaalpakket aan gemaakte afspraken wordt vervat in een akkoord en een juridisch kader.
(Financiële) participatie en communicatie		
M130-2020 05-10-2020	Stel in samenwerking met de Participatiecoalitie en in overleg met gemeenten een concreet plan op om ervoor te zorgen dat burgers in het kader van energietransitie zoveel mogelijk – in lijn met de ambitie van het Klimaatakkoord - meeprofiten; Versterk de participatie van omwonenden;	In het klimaatakkoord is de ambitie vastgelegd om bij hernieuwbare energieprojecten te streven naar minimaal 50% lokaal eigendom. Dit is geen doel op zich, maar wel een middel waarmee de lasten en lusten evenrediger worden gedeeld en daarmee het draagvlak voor de energietransitie kan worden vergroot. In de vastgestelde RES 1.0 is deze ambitie door de RES partners overgenomen.

	zowel de participatie in het proces als de mogelijkheden om te delen in de opbrengsten, waarbij opbrengstdeling niet alleen is voorbehouden aan omwonenden die in staat zijn om financieel te investeren.	In samenwerking met het RES-programmabureau, de participatiecoalitie, gemeenten en ontwikkelaars is de Leidraad financiële participatie opgesteld. Deze Leidraad geeft inzicht in de mogelijkheden die overheden hebben om lokaal eigendom en financiële participatie te borgen bij de ontwikkeling van energieprojecten en welke voorwaarden zij kunnen stellen aan ontwikkelaars. In de Leidraad zijn meerdere mogelijkheden beschreven. Het is aan de gemeenten hoe ver zij willen gaan met hun inspanningen. De Leidraad bouwt voort op de handreiking die door de participatiecoalitie is opgesteld en maakt deze concreter. In de Leidraad is aandacht besteed aan vormen van financiële participatie waarbij bewoners met een kleine portemonnee ook meeprofiteren van de baten van de energietransitie, bijvoorbeeld door middel van een omgevingsfonds. Ook wordt ingegaan op de definitiebepaling van lokaal eigendom en de vormen van financiële participatie. De Leidraad is inhoudelijk toegelicht tijdens de kennissessie financiële participatie. De Leidraad zal na twee jaar worden geëvalueerd, hier zullen uw Staten te zijner tijd over worden geïnformeerd. Daarnaast zien wij dat in het streven naar lokaal eigendom de rol van (lokale)energiecoöperaties belangrijk is. Samen met het Rijk, gemeenten, financiers en de Participatiecoalitie zetten wij in op ondersteuning en (door)ontwikkeling van de energiecoöperaties in Noord-Holland. Ook in het Uitvoeringsprogramma is lokaal eigendom en financiële participatie geborgd. Zo maken gemeenten en provincie meerdere afspraken over financiële participatie. Deze zijn terug te vinden in de hoofdstukken 2.2 'Operationele doelen', hoofdstuk 2.4 'Uitwerking zoekgebieden' en hoofdstuk 4.2 'Participatie'.
M117-2021 05-07-2021	PS verzoeken het College: • Om in de op te stellen Notitie Financiële participatie waaraan ambtelijk gewerkt wordt, aan te geven op welke wijze concreet invulling kan worden gegeven aan de wens van de Staten om minstens 50% lokale participatie te realiseren. Te onderzoeken welke laagdrempelige financieringsvormen zich lenen om ook inwoners met weinig middelen in staat te stellen om mee te kunnen doen met de lokale participatie	In samenwerking met het RES-programmabureau, de participatiecoalitie, gemeenten en ontwikkelaars is de Leidraad financiële participatie opgesteld. Deze Leidraad geeft inzicht in de mogelijkheden die overheden hebben om lokaal eigendom en financiële participatie te borgen bij de ontwikkeling van energieprojecten en welke voorwaarden zij kunnen stellen aan ontwikkelaars. In de Leidraad zijn meerdere mogelijkheden beschreven. Het is aan de gemeenten hoe ver zij willen gaan met hun inspanningen. De Leidraad bouwt voort op de handreiking die door de participatiecoalitie is opgesteld en maakt deze concreter. In de Leidraad is aandacht besteed aan vormen van financiële participatie waarbij bewoners met een kleine portemonnee ook meeprofiteren van de baten van de energietransitie, bijvoorbeeld door middel van een omgevingsfonds. Ook wordt ingegaan op de definitiebepaling van lokaal eigendom en de vormen van financiële participatie. De Leidraad is inhoudelijk toegelicht tijdens de kennissessie financiële participatie. De Leidraad zal na twee jaar worden geëvalueerd, hier zullen uw Staten te zijner tijd over worden geïnformeerd.
M47-2019 30-09-2019	PS besluit het college van GS te verzoeken: - de begrippen 'draagvlak' en 'participatie' zorgvuldig te definiëren volgens een werkbaar toetsingskader;	Draagvlak is cruciaal voor het slagen van de energietransitie. Daarom heeft het Nationaal Programma RES het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) verzocht de voortgang van de RES'en structureel te

	- te onderzoeken of de begrippen vormvast kunnen worden opgelegd bij interventies in het fysieke domein die voortvloeien uit de RES	monitoren. Zo ook op draagvlak en participatie. In het rapport 'Monitor RES 1.0' van het PBL wordt voor draagvlak de volgende definitie gehanteerd: het hebben van een positieve houding of steun ten opzichte van en doel, principiële keuze of concreet besluit. Draagvlak wordt in de monitor gezien als doel en participatie als het middel. De participatie toetst het PBL op basis van de participatieladder van Sherry Arnstein. In het Uitvoeringsprogramma RES zijn deze definities overgenomen ook met het oog op eenduidigheid; zie hoofdstuk 4.1 en 4.2 Participatie voor de RES 1.0, Monitor RES 1.0). In het Uitvoeringsprogramma worden verder afspraken gemaakt omtrent participatie in het vervolgproces. Deze afspraken zijn terug te vinden in hoofdstuk 4. Deze afspraken gaan in op o.a. de communicatie van gemeenten omtrent zoekgebieden en hoe de participatie ingericht kan worden. Daarnaast biedt ook het Rijk vele handreikingen via de website Energieparticipatie. In de Leidraad financiële participatie wordt toegelicht hoe een werkbaar toetsingskader voor participatie wordt vormgegeven. Gemeenten kunnen dit vastleggen via de omgevingsvisie, participatiebeleid onder de Omgevingswet, een programma onder de Omgevingswet, een separate beleidsregel of via een beleidsnota. Het is primair aan de gemeenten om in de praktijk invulling te geven aan participatie, zij staan tenslotte het dichtst bij de inwoners. De provincie heeft hier een ondersteunende rol.
M140-2020 05-10-2020	Verzoeken PS het college van GS op te roepen: - in de RES 1.0 een apart hoofdstuk te wijden aan planparticipatie en projectparticipatie, waarbij minimaal 50 % lokaal eigendom het uitgangspunt is, en in dit hoofdstuk ook aan te geven hoe hier naartoe gewerkt wordt; - te verkennen in hoeverre participatie bij opwekprojecten ook daadwerkelijk geborgd kan worden in lokaal en provinciaal beleid - in het vervolgtraject richting de RES 1.0 actief werk te maken van draagvlak bij en inhoudelijke participatie door lokale bewoners en bedrijven.	In het klimaatakkoord is de ambitie vastgelegd om bij hernieuwbare energieprojecten te streven naar een bottom-up proces en minimaal 50% lokaal eigendom. In de vastgestelde RES 1.0 is deze ambitie door de RES partners overgenomen. Dit is terug te vinden in de RES 1.0 in hoofdstuk 2.3 'Participatie en draagvlak'. Ook in het Uitvoeringsprogramma is lokaal eigendom en financiële participatie geborgd. Zo maken gemeenten en provincie meerdere afspraken over financiële participatie. Deze zijn terug te vinden in de hoofdstukken 2.2 'Operationele doelen', hoofdstuk 2.4 'Uitwerking zoekgebieden' en hoofdstuk 4.2 'Participatie'. Daarnaast zien wij in dat met het streven omtrent lokaal eigendom de rol van (lokale)energiecoöperaties belangrijk is. Samen met het Rijk en gemeenten zetten wij in op ondersteuning en (door)ontwikkeling van de energievoöperaties in Noord-Holland. Voortbordurend op de Leidraad van de Participatiecoalitie is in samenwerking met het RES-programmabureau, de participatiecoalitie, gemeenten en ontwikkelaars de Leidraad financiële participatie opgesteld. Deze Leidraad geeft inzicht in de mogelijkheden die overheden hebben om lokaal eigendom en financiële participatie te borgen bij de ontwikkeling van energieprojecten en welke voorwaarden zij kunnen stellen aan ontwikkelaars. In de Leidraad zijn meerdere mogelijkheden beschreven. Het is aan de gemeenten hoe ver zij willen gaan met hun inspanningen.

M135-2020 05-10-2020	PS vragen om voortdurend aandacht te besteden aan tijd en ruimte voor zorgvuldige burgerparticipatie in het vervolgproces;	De RES 1.0 is een product van een bottom-up aanpak waarbij lokale inwoners en organisaties gedurende verschillende fases zijn betrokken. In de RES 1.0 is hier in het hoofdstuk 2.3 'Participatie en draagvlak' en via de 'Making Of' meer over te lezen. In het Uitvoeringsprogramma zijn deze uitgangspunten verder uitgewerkt in de hoofdstukken 2.4 'Activiteiten: Uitwerking zoekgebieden' en in hoofdstuk 4 'Participatie en communicatie'. Zo wordt er in hoofdstuk 2.4 afgesproken dat de gemeente bij zoekgebieden die grensoverschrijdend zijn of tegen een grens aanliggen in goede samenspraak met de betreffende gemeenten worden uitgewerkt. Hier gaat het om afstemming van het participatieproces (inclusief financiële participatie), afstemming van een eventuele plan/project-MER en het bevoegde gezag. In hoofdstuk 4 worden ook enkele afspraken benoemd die o.a. gemeenten maken om zorgvuldige participatie in het vervolgproces te waarborgen. Dit zijn afspraken over het borgen van de RES in het omgevingswetinstrumentarium, waar participatie ook belangrijker wordt. Ook spreken gemeenten af om belanghebbenden uit aangrenzende gemeenten de gelegenheid te bieden om te participeren en maken ze met de aangrenzende gemeenten afspraken over de communicatie naar deze groep. Ook blijven de Participatiecoalitie Noord-Holland en het Servicepunt Duurzame Energie ondersteunen bij participatietrajecten. Om de gemeenten nog verder te ondersteunen start in maart 2022 een nieuwe provinciale regeling om procesparticipatie bij de zoekgebieden te organiseren. Ook kunnen gemeenten gebruik maken van het landelijke kennisnetwerk op www.energieparticipatie.nl.
M1-2021 01-02-2021	Een evaluatie uit te voeren van de communicatie door de verschillende partijen rondom het RES proces, waarin o.a. gekeken wordt naar: - de vorm (welke kanalen daarbij gebruikt worden); - de vraag of we met de onze communicatie alle (groepen) inwoners bereiken; - de vraag of de communicatie naar beleving van de inwoners voldoende adequaat is;	In het kader van de Regionale Energiestrategie in Noord-Holland is een evaluatie uitgevoerd naar de communicatie en participatie. De evaluatie is uitgevoerd door I&O Research in opdracht van de Energieregio's. De evaluatie is hier terug te vinden. De communicatie en participatie is geëvalueerd door middel van deskresearch, interviews, enquêtes en een media-analyse. De uitkomsten zijn voorgelegd aan verschillende experts om de conclusies te duiden en aanbevelingen te formuleren. Hieronder vindt u een korte samenvatting. De ontwikkeling van de RES 1.0 heeft ruim twee jaar in beslag genomen, van begin 2019 tot 2021. Het is een langdurig en groots traject geweest met een nieuwe manier van samenwerken tussen overheden en stakeholders. De bottom-up aanpak die het RES-traject kent is voor een groot deel pionieren geweest, er is weinig vergelijkingsmateriaal. In de zomer van 2021 is de RES 1.0 vastgesteld door de gemeenten, waterschappen en de provincie. Het proces hier naartoe was opgebouwd in verschillende fasen: van verkenning van de regionale mogelijkheden tot het per gemeente beoordelen wat wel en niet mogelijk is. Per fase zijn uiteenlopende groepen uitgenodigd om mee te praten. De communicatie en participatie verliep vanuit regionaal en lokaal niveau en werd georganiseerd door gemeenten. De rol van de provincie in dit traject is stimulerend geweest Belangrijkste conclusies en aanbevelingen

		Serius genomen maar eigen inbreng niet altijd terug te vinden Het algemene beeld is dat een meerderheid van de betrokkenen waardering toont voor het proces. De meeste betrokkenen vinden dat ze bij de juiste fase(n) van het RES-traject een rol hadden en dat ze serieus zijn genomen. Bijna een derde van de betrokkenen beschouwt het participatieproces als geslaagd. Een kleinere groep (ongeveer een vijfde) vindt juist dat het proces niet geslaagd was. De helft van de betrokkenen zit daar tussenin of heeft hierover geen uitgesproken mening. De verwachtingen van deelname aan het participatieproces zijn niet voor alle groepen waargemaakt. Minder dan de helft van de betrokkenen is tevreden over de mate waarin hun inbreng terug is te zien in de uiteindelijke plannen. Bekendheid met zoekgebieden Meer dan de helft van de door I&O ondervraagde inwoners van Noord-Holland is in meerdere of mindere mate op de hoogte van het aanwijzen van zoekgebieden voor zonneweides en windmolens. Het merendeel van hen zegt dat men er iets over heeft gehoord en bijna een kwart zegt met zekerheid hiervan te weten. Bekendheid met participatiemogelijkheden Eén op de zeven inwoners van de provincie Noord-Holland wist dat ze hun mening over de RES konden geven en meer dan 2.500 inwoners hebben dat daadwerkelijk gedaan. Op een schaal van 1 tot 10 geeft ruim de helft van de ondervraagde inwoners zichzelf wat betreft hun betrokkenheid bij de RES een 6 of hoger. Belangstelling onder inwoners om bij het vervolg van de RES betrokken te worden Ruim één op de drie inwoners van Noord-Holland die aan het onderzoek van I&O Research hebben meegedaan geeft aan in de toekomst graag betrokken te willen worden bij het bepalen van de exacte locaties voor het opwekken van duurzame energie. Ook vindt de meerderheid (80%) dat de overheid inwoners moet betrekken bij de verdere uitwerking van de RES. Bottom-up én top-down Een van de aanbevelingen gaat over een 'bottom-up'- versus een 'top-down'-benadering bij het verder uitwerken van de zoekgebieden. Bij een top-down benadering is het de uitdaging om voldoende draagvlak voor het beleid te vinden, terwijl een bottom-up benadering kan leiden tot spanning tussen aangrenzende gebieden. Door te werken van lokaal, naar eerst het sub-regionale en daarna naar regionale niveau wordt het beste recht gedaan aan de lokale input, aldus de onderzoekers.' De conclusies en aanbevelingen worden bij de uitvoering van de RES 1.0 en in het proces richting de RES 2.0 meegenomen. De uitgangspunten voor de RES 2.0 worden vastgelegd in de vorm van een kaderstellend document. Dit document zal in Q3 dit jaar aan Provinciale Staten worden voorgelegd, hiervoor wordt op een eerder moment input bij u opgehaald.
--	--	--

		Het vormgeven van de conclusies en aanbevelingen ligt in eerste instantie bij de gemeenten waar het gaat om participatie en communicatie richting inwoners. Wel stimuleren we als provincie op verschillende vlakken. Om de uitwerking voor zoekgebieden zo transparant mogelijk te laten verlopen hebben we o.a. de RES-viewer ontwikkeld. Deze tool biedt gemeenten de mogelijkheid om informatie over zoekgebieden transparant en overzichtelijk weer te geven. Om de gemeenten nog verder te ondersteunen start in maart 2022 een nieuwe provinciale regeling om procesparticipatie bij de zoekgebieden te organiseren.
M126-2021 05-07-2021	PS roept Gedeputeerde Staten op: - Bij de geplande evaluatie omtrent communicatie en informatievoorziening van de RES 1.0 ook de procesparticipatie en de daarbij betrokken doelgroepen te evalueren - Aan de hand van de evaluatie met concrete aanbevelingen te komen - Actief naar gemeentes uit te dragen dat de provincie kan ondersteunen in procesparticipatie en daarbij specifiek te richten op het betrekken van doelgroepen die nog niet betrokken zijn geweest. - Daar de participatiecoalitie bij te betrekken - Daarover te rapporteren aan PS.	In het kader van de Regionale Energiestrategie in Noord-Holland is een evaluatie uitgevoerd naar de communicatie en participatie. De evaluatie is uitgevoerd door I&O Research in opdracht van de Energieregio's. De evaluatie is hier terug te vinden. In de evaluatie zijn concrete aanbevelingen opgenomen. Deze aanbevelingen delen we onder andere in een Kennissessie participatie op 17 maart die we samen met de Participatiecoalitie organiseren. In deze sessie is ook specifiek aandacht voor het betrekken van allerlei groepen inwoners Het toepassen van de aanbevelingen ligt in eerste instantie bij de gemeenten waar het gaat om participatie en communicatie richting inwoners. Wel stimuleren we als provincie op verschillende vlakken. Om de gemeenten nog verder te ondersteunen start in maart 2022 een nieuwe provinciale regeling om procesparticipatie bij de zoekgebieden te organiseren.
Gezondheid en veiligheid windenergie		
M112-2021 05-07-2021	Verzoeken het college: - In gesprek te treden met het Expertisepunt Windenergie en Gezondheid over hoe de gezondheids- en veiligheidseffecten van windturbines gemonitord moeten worden.	De snel gegroeide aandacht voor de gezondheidseffecten van windturbines raakt veel partijen. Gemeentes, Provincies, GGD'en, RIVM en NP RES krijgen vragen uit de regio's over gezondheid en windenergie, zeker nu de RES' en 1.0 met daarin zoekgebieden voor windenergie zijn vastgesteld. Om kennisontwikkeling en –deling te borgen is een landelijk 'Procesteam Windenergie en Gezondheid' opgericht waar wij namens IPO aan deelnemen. Aan dit team neemt ook het Expertisepunt Windenergie en Gezondheid deel, naast GGD, RIVM, en (landelijke) overheden. Via het procesteam blijven wij proactief betrokken bij dit dossier en delen we onze kennis met de gemeenten. Het procesteam signaleert de vragen en benodigde onderzoeken op het dossier windenergie en gezondheid. Er is veel aandacht voor gezondheids- en veiligheidseffecten en de monitoring daarvan. De onderstaande onderzoeken lopen momenteel landelijk. Al deze onderzoeken worden ook meegenomen in de NRD plan-MER windturbinebepalingen. 1. Onderzoeksprogramma Laagfrequent geluid (LFG): Stand van zaken en aanbevelingen voor vervolgonderzoek (RIVM) 2. Onderzoek naar de effecten van verschillende afstandsnormen voor windturbines op de gezondheid en leefkwaliteit van omwonenden (Arcadis, motie Erkens/Leijten) 3. Belevingsonderzoek bij vier windparken (TNO)

		4. Vragenlijstonderzoek naar de manier waarop mensen risico's waarnemen van hun leefomgeving, hun leefstijl en van infectieziekten. (incl. steekproef 3500 adressen nabij windmolenparken (RIVM) 5. Verkenning opties gezondheidsonderzoek windturbines (RIVM) 6. Uitbreiding voorzorgbeleid magneetvelden (EZK), zie ook kennisplatform.nl 7. Uitloging van stoffen (windturbines / zonnepanelen) (RIVM)
M122-2021 05-07-2021	PS dragen GS op: - te zorgen in de uitwerking van de RES de voorwaarden ten aanzien van externe veiligheid conform worden toegepast in de zoekgebieden nabij volkstuinen.	Naar aanleiding van de windzoekgebieden in Amsterdam zijn zorgen ontstaan ten aanzien van de veiligheid van windmolens nabij volkstuinen. Er zijn wettelijke normen ten aanzien van externe veiligheid voor bestemmingen zoals volkstuinen zowel met overnachtingsmogelijkheid als zonder. Deze normen zijn het wettelijk kader voor uitwerking van de zoekgebieden, en moeten correct worden toegepast. Daarnaast heeft Amsterdam een reflectiefase opgestart. In de reflectiefase worden inwoners, deskundigen en belanghebbenden actief betrokken in klankbordgroepen, burgerberaad en expertcommissies. Doel is om te komen tot een afwegingskader en inventarisatie wat in de project MER moet komen dat later wordt gebruikt bij het bepalen of er wel of niet windmolens komen op een bepaalde locatie, bijvoorbeeld nabij volkstuinen. Aanvullend maakt Amsterdam afspraken over samenwerking met partners en belanghebbenden zoals de volkstuinverenigingen. Het college van Amsterdam neemt de zorgen van de tuinders over de eventuele hinder door geluid en slagschaduw en mogelijke gezondheidseffecten van windturbines uiterst serieus. De gemeente Amsterdam is in gesprek met de tuinders en volgt het RIVM en de GGD voor wat betreft de wetenschappelijke literatuur over windturbines, hinder en mogelijke gezondheidseffecten. Inmiddels heeft Amsterdam besloten een plan-MER uit te voeren voor alle nieuwe zoekgebieden voor windenergie in Amsterdam.
Energieleverende geluidschermen		
M36-2021 12-04-2021	PS roepen het college van Gedeputeerde Staten op om: - de mogelijkheden te onderzoeken om in de provincie Noord-Holland, zonnepanelen te plaatsen in plaats van- of op de bestaande wind- en/of geluidsschermen; - Provinciale Staten over de uitkomsten te informeren.	Motie 36-2021 roept op om de mogelijkheden te onderzoeken om in de provincie Noord-Holland zonnepanelen te plaatsen in plaats van- of op bestaande geluidschermen. Wij geven langs twee sporen invulling aan deze motie. In Alkmaar zijn we betrokken bij een pilot voor een energieleverend geluidscherm van circa 2.5 kilometer. Eerdere projecten elders in het land leren ons dat de financiële haalbaarheid van energieleverende geluidschermen een aandachtspunt blijft waardoor grootschalige opschaling nog niet mogelijk en wenselijk is. Bij eerdere projecten zijn kosten met name hoog door de langgerekte bekabeling voor de benodigde aansluiting op het net en het ontwikkelen van de met zonnecellen geïntegreerde geluidschermen die tegelijkertijd moeten voldoen aan de wettelijke normen voor veiligheid en geluidsreductie. Mede daarom is de inzet met de pilot in Alkmaar juist om te komen tot een betaalbaar

		product geschikt voor opschaling. Na zorgvuldige planvorming en participatie met de lokale omgeving start de bouw volgens de huidige planning begin 2022. Tegelijkertijd hebben wij in de aanmelding van de A9 voor het eerder beschreven programma ‘Opwekking Energie op Rijksvastgoed’ verzocht daarin ook de mogelijkheden voor energieleverende geluidschermen te betrekken. Door deze inzet en na overleg met Rijkswaterstaat is inmiddels duidelijk dat Rijkswaterstaat ervoor open staat om deze mogelijkheid mee te nemen in het OER traject van de A9. Inzichten uit de pilot in Alkmaar kunnen daar bij worden betrokken.
Arbeidsmarkt		
M138-2020 06-12-2021	PS verzoeken GS: 1. Het provinciaal arbeidsmarktbeleid in te zetten om (mede) te zorgen dat er voldoende arbeidskrachten met de nodige vaardigheden zijn, liefst regionaal, om de energietransitie tijdig te realiseren 2. Hierin ook starters en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt mee te nemen en ook hen te laten profiteren van de kansen die de energietransitie met zich meebrengt.	In het kader van het Corona Herstelfonds (motie 42) hebben PS in maart 2021 € 1,1 mln. beschikbaar gesteld voor het thema behoud van Technici voor duurzaam herstel. Gedeputeerde Staten hebben ook het provinciale arbeidsmarktbeleid gekanteld richting de maatschappelijke transitie rond klimaat, duurzaamheid, circulariteit en energie. Rode draden in het beleid zijn de triple helix regionale Techniek & Technologicampussen met de diverse (V)MBO's, een meer op skillsgeoriënteerde arbeidsmarkt en duurzame inzetbaarheid (inclusiviteit) voor iedereen. Provinciale Staten hebben de concept Uitvoeringagenda Arbeidsmarkt 2021-2023 (159616-1656249) in september 2021 positief ontvangen. Aan de hand van het Manifest Werken & Ontwikkelen 2030NH faciliteren GS een actieagenda met projecten van de triple helix gericht op voldoende en goed geschoolde vakmensen, ongeacht achtergrond, voor een groen en duurzaam Noord-Holland. Met de inzet van middelen uit het Herstel en Duurzaamheidsfonds hebben GS al trajecten kunnen opstarten voor starters en zij-instromers vanuit uitkering en werkzoekenden van buiten de techniek. Om hen te matchen aan de juiste werkgever en te begeleiden tijdens hun ontwikkeltraject zijn en worden door de verenigde techniekbranches in de Technologiccoalitie NH Servicepunten Techniek ingericht. Een en ander in nauwe aansluiting op de campussen en het instrumentarium van de arbeidsmarktregio's. Met de nieuwe uitvoeringsagenda en het Manifest, geeft de provincie tevens invulling aan een Human Capital Agenda Klimaatopgave in samenwerking met de Metropoolregio Amsterdam en de provincie Flevoland.